

Ferieturen ble en sterk slektsreise

Det var ikke Griegforsker, sanger og leder for det skotske Griegselskapet, Sally Garden, som fikk Joachim Hvide Grieg til å dra til Nord-Skottland og graven i Rathen, som mange av de norske Griegene oppfatter som sitt slektssted. Det kom han på av seg selv.

Men møtet med Sally Garden åpnet en ny Grieg-verden for ham.

Nina selger

Først historien. I Troldhaugen-sammenheng er ikke Joachim Hvide Grieg en hvilken som helst Grieg. Hadde Nina og Edvard i sin tid vinterbygget huset sitt, kan det tenkes at han kunne ha vokst opp der. Men slik gikk det ikke.

I desember 1918 kjøpte «vår» Joachims oldefar, konsul Joachim Grieg, Troldhaugen av Nina Grieg, som ikke lenger hadde økonomi til å sitte med eiendommen. Bergen kommune hadde takket nei til et tilbud om å overta den for å kunne gjøre museum av den.

Konsulen tenkte at Troldhaugen kunne bli et passelig hjem for sønnen Einar og hans familie. Nina var lykkelig over å kunne selge til en Grieg og slik være sikret at det fortsatt skulle bo Grieg'er på Troldhaugen.

Da salget var et faktum, skrev hun til Joachim, Edvards tremenning, takket for at han hadde villet overta, og håpet at hans sønn «vil bli like glad for stedet som vi var», og ikke selge det

igjen, «hva jeg ikke har lyst til å oppleve».

Planer om rivning

To vintre på Troldhaugen ble imidlertid to vintre for mye for småbarnsfamilien. Huset egnet seg ikke som helårshjem. Det kunne jo Nina ha fortalt dem i utgangspunktet.

For å gjøre en lang historie kort: Det ble utarbeidet planer for å rive det gamle trehuset og bygge en praktvilla, tegnet av den kjente bergensarkitekten Ole Landmark. Det hadde nok ikke Nina sett for seg.

Men nå våknet Bergens befolkning. Så mye rabalder ble det da det ble kjent at trevillaen skulle rives, at konsulen, som hadde gitt Nina Grieg en klekkelig sum for eiendommen, til syvende og sist bestemte seg for å donere den til Fana kommune. Hans eneste vilkår for gaven var at Troldhaugen skulle vies til minnet om Edvard og Nina Grieg.

I 1928 ble hjemmet åpnet som museum.

Hederspersion i stuen

Og derfor har 70-åringen Joachim Hvide Grieg aldri bodd på Troldhau-

gen. Han hører heller ikke til dem som trækker ned dørstokkene der, kanskje på grunn av et tidlig minne. Som liten gutt fikk han nemlig være med sin farmor Rachel på konsert i Villaen. Som hederspersoner satt de to midt i sofaen i stuen.

– Jeg satt som liten gutt og hørte på en dame som skrek foran oss, forteller han lattermildt. Jeg syntes det var forferdelig. Senere gikk vi ned til gravstedet, og da fortalte farmor meg at det var farfar som fikk bygget moloen der nede. Han var båtinteressert og ville ha et sted å fortøye båtene sine. Hun fortalte meg i det hele mye om hvordan de hadde hatt det da de bodde på Troldhaugen.

I dag ler han av minnene fra konsertopplevelsen, men må innrømme at Griegs musikk fremdeles ikke står øverst på listen hos ham.

Siste Grieg på Troldhaugen

Han tegner et bilde både av sin farfar Einar og sin far Joachim som to usedvanlige, noe eksentriske personligheter. – Farfar var rik og visste å bruke penger. Far var veldig spesiell. Han fikk seg for øvrig et nytt kik på slutten av sitt liv og ville ta henne

Turen til graven i Rathen ble en stor opplevelse for både Gerd og Joachim Grieg og deres venner. Fra venstre Berit Rokne, Kjell Haug, Erik Thulin, Sally Garden, Liv Berit Thulin, Gerd K. Grieg og Joachim H. Grieg. (Foto: Grieg Society Scotland)

Joachim Hvide Grieg poserer villig i sin fars hverdagskilt. Liv Berit Thulin er begeistret deltaker. (Foto: Grieg Society Scotland)

Einars kone Rachel med baby Joachim på armen.

med på Festspill og forlangte to billetter til åpnings- og to til avslutningskonserten.

– Det kan De bare glemme, fikk han beskjed om. Alt er utsolgt.

Det var da han kom med trumfesset: Jeg er den siste Grieg som har bodd på Trolldhaugen, sa han med tyngde. Da var det plutselig mulig å trylle frem billettene!

Og det står fast: Joachim Hvide Griegs far Joachim er virkelig den siste Grieg som har bodd i det gamle huset. Hans sønn har hittil slik sett ikke hatt noen overveldende interesse for den delen av familiehistorien.

Riktignok er han den stolte eier av sin fars hverdagskilt med jakke og knestrømper og kniv og det hele. Men Rathen har vel ikke stått øverst på listen over ønskede besøksmål før i vår, da han og hans kone Gerd planla å dra med to vennepar til Skottland. Da var det selvsagt naturlig også å legge inn en tur til Fraserburgh og til den fredete kirkegården i Rathen, der Edvard Griegs tippoldeforeldre, Anne Milne og John Greig er gravlagt.

Sterkt møte med fortiden

Det er her Sally Garden kommer inn. Via Trolldhaugen fikk han kontakt med

Einar Lehmkuhl Grieg skulle egentlig ha bodd på Trolldhaugen med sin familie. Her står «dandyen» i døren til glassverandaen med hatten kjekt på snei.

henne. Ethvert menneske som treffer Sally Garden, treffer samtidig Nina og Edvard Grieg. Hun har enorm kunnskap om komponisten, hans liv og hans musikk, en varm kjærighet til de to som i sin tid bygget og bodde på Trolldhaugen og en unik interesse for Griegminnet i Rathen. Uten henne hadde gravsteinen sannsynligvis nå vært tæret bort av tidens tann.

De kom til Rathen en regntung dag i mai. Gerd og Joachim Grieg hadde med seg tulipaner til den fjerne forfarens grav.

– Jeg tenkte det kunne være interessant å komme dit, men har aldri tidligere vært spesielt interessert, medgir han. Det var litt rørende å stå ved denne graven. Regnet pøste ned, men det spilte ingen rolle. Sally gjorde det følelsesmessig sterkt, hun var så giret for vår familie.

Og kanskje kjente han også der og da mer på fjerne blodsband. Selv om musikk i Villaen fremdeles ikke er førstevalget!

Johanne Grieg Kippenbroeck

Glad Trolld-dugnad

Dugnad er en merkelig ting. Det må være fellesskapet som gjør det så kjekt, det at en jobber sammen med andre. Dugnad på Trolldhaugen er helt spesielt. Bergen kommune holder det nok fint der oppe, men likevel er det mer enn nok å ta fatt på for hageamatører utrustet med godt humør og utsikt til kaffepause om et par timers tid med nystekte vafler fra kafeen og drøs med folk en vanligvis ikke ser så ofte.

Første lørdagen i april var vi på plass igjen, en liten gjeng ledet av dugnads-general Anne Døskeland. Trolldhaugen hadde linet opp med arbeidshansker og river og svarte plastsekker og alt vi ellers måtte ha bruk for, der var beskjed om hvor vi skulle gå og hva som skulle gjøres og hvor blader og rusk skulle tømmes. Ikke noe overlatt til tilfeldighetene der i gården.

Og så satte vi i gang, da. Vi tenkte på Nina og Edvard og lurte på om de kastet et lite blick ned til oss og nikket tilfreds. Det ble ryddet under busker og langs hageganger, plener ble raket, det ble så fint og det var så trivelig og det var til og med sol! Og medbrakt niste og kafévafler ble nytt i solsteiken utenfor kafeen.

Og etter endt økt tok vi et stort overblikk og solte oss i gleden over at det var penere der da vi skulle dra hjem enn da vi kom. Det skulle jo også bare mangle.

Til våren stiller vi igjen, får vi tro. Men da må vi bli mange flere!

Johanne Grieg Kippenbroeck

Her oversees ikke noe. Fjorårets bregner er ingen skjønnhetsåpenbaring. De må vekk og Nina Hansen Øyjordsbakken gyver løs! Foto Erik Hoff Kierulf